

TRETTIONDE SÖNDAGEN "UNDER ÅRET"

ÅRGÅNG A

Första läsningen: **2 Mos 22:21-27** (*Om du behandlar änkor och faderlösa illa skall min vrede väckas*)

Moses lag är relativt mild jämfört med dåtida kulturers lagsamlingar (egyptiska, kananeiska, babyloniska). Den betonar *omsorg om socialt utsatta* inklusive slavar. Israels Gud vill väcka empati: "Har *du* aldrig känt dig utanför i främmande land? Hur vore det om *dina* barn skulle bli föräldralösa och *din* make/maka utan försörjning? Skulle *du* vilja frysa på natten för att någon tagit ditt täcke i pant?" **Världsdomaren Jesus** talar här till oss (Matt 25:45), Skaparens röst, **sanningen**, som ingen kan gömma sig för. Gud ropar: *Var är du?* (1 Mos 3:9). *Var är din bror?* (1 Mos 4:9). Guds ord är levande och verksamt. Det är skarpare än något tveeggat svärd och tränger så djupt att det skiljer själ och ande, led och märmg och blottlägger hjärtats uppsåt och tankar. Ingenting kan döljas för honom, allt skapat ligger naket och blottat för hans öga. Och inför honom är det vi skall avlägga räkenskap (Heb 4:12-13).

Andra läsningen: **1 Thess 1:5b-10** (*Ni vände er från avgudarna för att tjäna Gud och väntar nu på hans son*)

Att följa Paulus i hans lidande för evangeliet, och i hans glädje, är som att följa Jesus (v. 6). Paulus är stolt över sina vänner i Thessalonike (vår tids Saloniki). Paulus vet om att hans kyrka där har förföljts (1 Thess 2:14). Vi märker här att det fanns ett levande informationsflöde mellan kyrkorna, det bidrog också till att så många av Paulus brev kopierades, spreds och bevarades åt eftervärlden efter hans död. *Den stundande vreden* (v. 10) är domens dag. Vreden är inte en känsla hos Gud utan Bibelns standardterm för *tillståndet för dem som ställer sig själva utanför nådens sfär*. Det är de som motverkar Guds godhet och plågar dem som litar på honom.

Evangelium: **Matt 22:34-40** (*Du skall älska Herren, din Gud, och din nästa som dig själv*)

Den laglärde ville få Jesus på fall. Hur tänkte han att Jesus skulle göra bort sig, genom vilket bud? Jesus har 248 påbud och 365 förbud att välja på, han tar buden från 5 Mos 6:5 och 3 Mos 19:18. Men varför svarar Jesus alls dessa personer? Alla, både goda och onda, vill han ge sin undervisning. Så talade han även kärleksfullt till oss genom sin kyrka då vi ännu inte förstod att vi behövde omvändelse, han älskade oss *medan vi ännu var syndare* (Rom 5:8). Det finns en gräns då den som förkunnar inte längre ska tala för döva öron, kasta pärlor åt svinen (Matt 7:6; jfr Joh 8:25), men Jesu tålmod är ännu gränslöst. Han spanar ständigt oroligt efter ett bortsprunget lamm (Mat 18:12). Så gör hans kyrka än i dag. Budet om kärleken till Gud – hur uppfyller vi det? Inte genom känslösvall utan genom att beslutsamt hålla oss till Guds nåd och kärlek. Vi ska göra allt för att aldrig skilja oss ifrån honom genom en allvarlig synd.

MÅNDAGEN I 30 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Rom 8:12-17** (*Ni har fått en ande som ger söners rätt*)

Paulus talar i Romarbrevet om ”död” på olika sätt. Vi är ”döda med Kristus” genom vårt dop och därmed frigjorda från den köttsliga naturen (logiken är: döda personer syndar inte; Rom 6:8-11; jfr Gal 2:19-20). Vi har alltså inga ”skyldigheter” mot ”köttet” längre (v.12). En avliden kvinna är inte skyldig sin man något. Då vi ännu levde syndigt, ”i köttet”, var vi på väg mot vår eviga död (helvetet). Men Jesus gav oss del av den Ande som reste honom från graven. Den kristne välkomnar detta genom att trotsigt överge ”köttet” – dvs. vägra att åter lyda köttet som sin herre, ja, sabotera, ”döda”, dess gärningar (v. 13, jfr Gal 5:24). Paulus tänker nog på askes (1 Kor 9:27; Rom 13:14; Gal 5:24), en revolt mot synden. Vi går aktivt in under Guds Andes sfär där vi får *söners rätt*, blir *Guds barn* och *arvingar* till himlen (v.15-17).

Evangelium: **Luk 13:10-17** (*Skulle hon inte få lösas från sin boja på sabbaten?*)

Här berättas ännu en händelse som bara finns hos Lukas och som ska understryka Jesu engagemang för socialt utsatta, inte minst för kvinnor. Jesus befriar denna bokstavigt talat *knäckta kvinna* (och det innan hon ens har bett om hjälp!). Hon kan nu efter många år *räta på sig* (v.13) – en stark bild av *självkänsla*. Då prisar hon Gud - mitt i synagogan (där bara männen fick be högt). Kontrasten här mellan den troende kvinnan (= ”Abrahams dotter”, v. 16) och *maktens avvisande män* är tydlig. Synagogföreståndaren vågar inte kritisera Jesus direkt. Han förebrår i stället folket att de inte respekterar sabbatsvilan – så skuldbelägger han indirekt kvinnan för att hon blivit fri och varnar för Jesus! Jesu svar är indignerat och avslöjande: hans motståndare värderar sina djur högre än en medmänniska i nöd (v. 15). Moses lag föreskriver att lastdjur ska vila på sabbaten, dvs. slippa bära oket (2 Mos 23:12). Varför skulle då inte denna kvinna slippa *sina* bojor? De blir svarslösa.

Jag ropar till Gud, och Herren skall rädda mig (Ps 55:17).

TISDAGEN I 30 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Rom 8:18-25** (*Skapelsen väntar otåligt på att Guds söner skall uppenbaras*)

Allt i världen är vikt till död och förgänglighet. Han *som vållade det* (v. 20) – vem är det? Adam? Djävulen? Gud? Vi vet inte vem Paulus menar. Den kristna tron tolkar existensens lidanden som *födslovåndor* (v.22). Vi är som foster, allt mer trängda. Snart ska vi födas fram. Gud ska *befria vår kropp* (v.23). En ny värld väntar därute!

Evangelium: **Luk 13:18-21** (*Senapskornet växer och blir till ett träd*)

Ett pyttelitet **senapskorn** kan bli ett mäktigt träd: jfr Dan 4:7-9,18; Hes 17:23; 31:3-6. Lukas ser folken som ”fåglar” som kan känna sig hemma i Guds nya ”träd”, kyrkan. En liten **surdeg** kan genomsyra en formidabel deg på 40 liter (= ”tre mått”). Det är samma stora mängd mjöl som Abrahams hustru Sara hällde upp när de tre männen, varav en var Gud, kom på besök (1 Mos 18:6): **Eukaristin** är Guds besök, Jesu närvaro, då han blir *livets bröd* som mättar en mycket stor värld (Joh 6:35 ff). *Surdeg* stod vanligtvis som symbol för något negativt eller anstötligt som fördärvar (jfr Matt 16:6f och Luk 12:1) och den surdeg som skulle avlägsnas innan påskmåltiden (2 Mos 12:15 f). Men Jesus ger ordet positiv betydelse (som provocerande svar på antydningar om att hans rörelse ”fördärvade” folket?). Vi ser att Guds rike främjas lika mycket av män och kvinnor: trädgårdsmästaren och bagerskan är symboler för likvärdiga insatser. De balanserar varandra. Lärjungarna ska häpna – inte över naturens under och osannolikt stora bröd utan över **det gigantiska Gudsfolket** som Jesu lilla skara ska växa till. I vår tid flockas ungdomar till kyrkans *Världsundomsgårdar*. Det bådar gott: surdegen lever och verkar!

Var inte rädd, du lilla hjord, er fader har beslutat att ge er riket (Luk 12:32).

ONSDAGEN 1 NOVEMBER – ALLA HELGONS DAG – Högtid

Läsningar på denna dag: Upp 7:2-4, 9-14; 1 Joh 3:1-3 samt Matt 5:1-12a

Vi firar enskilda helgon under alla årets 365 dagar, men idag – på ALLA HELGONS HÖGTID (då vi förväntas delta i mässan) – tackar vi Gud för allihop, även de okända helgon som bara Gud känner, de många som är den helige Andes frukter i världen – ”pingstens skörd”. Dagens första läsning ur aposteln Johannes *visionsbok* för dem fram för vår inre blick (Upp 7:9):

... en stor skara som ingen kunde räkna, av alla folk och alla stammar och länder och språk. De stod inför tronen och Lammet, klädda i vita kläder, med palmkvistar i sina händer.

Palmkvistar bars vid den judiska *lövhyydefesten* (jfr 1 Mack 13:51; Joh 12:13), och vi kristna bär dem på *palmsöndagen*. Det är lovsången, jublet från dessa fester som här i läsningen upphöjs till en himmelsk glädjeprocession. Alla de heliga har *ett sigill på sina pannor* (v.3) – Johannes tänker på dopets sakrament. Siffran 144 000 i v. 4 är starkt symbolladdad: Den är 12 x 12 x 1 000 (12 är en helig siffra, alla Gudsfolkets 12 stammar multipliceras med sig själva och med 1 000, som är siffran för ”de många” – här är alltså tal om en *helig fullständighet*: **alla Guds vänner är med**.

Redan nu på jorden får vi glädja oss åt att vi är bjudna till denna fest: andra läsningen talar om att *nu är vi Guds barn* och att *vi kommer att bli lika honom* (1 Joh 3:2). Vad vi ska göra för att nå målet är att förbli i Saligprisningarnas anda – det lär vi av

evangelieläsningen ur Bergspredikan (Matt 5:1-12a). Gud framför och före allt annat! Hellre fattig, hellre sörjande, hellre ödmjuk än att gå miste om *himmelriket* (v. 10). Denna inställning är varje helgons livsprogram, och den kan bli vårt också.

Allhelgonahögtiden har sitt ursprung i östkyrkan där den firas söndagen efter pingst, som pingstens ”skördefest”. Påven Gregorius III invigde ett kapell i Peterskyrkan till ”Alla helgon” och fastlade dagens datum. År 610 omvandlades det gamla Pantheon – alla gudars tempel i Rom till kyrka, invigd åt jungfru Maria och martyrerna; den heter än i dag *Sancta Maria ad Martyres*, även om turistböckerna behåller det hedniska namnet. På invigningsdagen 13 maj överförde man martyrernas ben från katakomberna och lade dem under golvet i denna kyrka. Hela 28 vagnsladd med relikier hämtades från katakomberna, också för att skydda dem mot gravplundrare. Allmänt i västkyrkan började dagen högtidlighållas 1 november omkring år 800, med stöd av kung Ludvig den fromme. Att kvällen innan högtiden, *All Hallows Eve* på engelska, nyligen förvandlades till hedniskt makaber spökfest för barn (*Halloween*) är lika svårt för en kristen mentalitet att acceptera som att Jesusbarnet har bytts ut mot jultomten eller Jesu uppståndelse mot harar och häxor. Den världen är INTE helig, och det märks på många sätt.

Men missbruket upphäver inte bruket. Alla helgons dag pekar på himlen. Helgonen är de som med trons ögon inser detta stora sammanhang. De lyfter sina armar för att ta emot ljuset. Måtte vi en gång få se himlen öppen och ansluta oss till den stora processionen – *when the saints go marching in!*

TORSDAGEN 2 NOVEMBER – ALLA SJÄLARS DAG

Vi firar ALLA SJÄLARS DAG i dag – vi kommer ihåg våra avlidna familjemedlemmar och vänner. Vi tänder ljus på deras gravar eller framför en bild av dem hemma. Vem av oss behöver inte förböner när vi dör? De flesta av oss lämnar nog världen som en sorts ofärdiga öden – så mycket som behöver rensas innan vi kan ingå i himlen, dit inget orent kan komma (Upp 21:27)! Kyrkan lär oss att vi får tro och hoppas att våra böner och offer kan gagna dem som lider i skärselden. Självklart! Kärleken räcker bortom död och grav. Kärleken dör aldrig, är oförstörbar. Kärleken är huvudporten till Guds hjärta.

Dagens läsningar i mässan vill leda vår uppmärksamhet just till **förbönen för de avlidna**. De två första läsningarna känns förunderligt intensiva, om vi läser dem med tanke på de avlidna, så att säga ur deras perspektiv som nu är i skärselden. Dessa kan inte längre göra något för sin frälsning utan är hänvisade till våra böner och uppoffringar. Orden i läsningarna ger röst åt själar som inte kan ropa längre. Vi ber i deras ställe, och för dem. Det är en vacker och kärleksfull handling. I evangelietexten ger Johannes oss sedan Jesu tröst: *De döda ska få liv! Det finns hopp bortom graven, därför att jag, Guds Son, har varit där. Gud hör din bön för de döda och befriar dem!*

Särskilda läsningar denna dag: Job 19:1, 23-27; Fil 3:20-21; Joh 5:24-29

FREDAGEN I 30 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Rom 9:1-5** (*Jag skulle önska att jag själv fördömdes om det kunde hjälpa er*)

Paulus älskade sitt judiska folk. Men tron på Jesus som Gud (v. 5) avvisade många. Paulus skulle vilja hamna i helvetet om det kunde rädda dem, trots att några hade försökt stena honom (Apg 14:19; 2 Kor 11:25). Det var en försmådd kärlek. I en förtvivlad stund kunde juden Paulus slänga ur sig hårda ord om sitt eget folk (1 Thess 2:15).

Evangelium: **Luk 14:1-6** (*Är det tillåtet att bota sjuka på sabbaten?*)

Det är typiskt för Lukas att ”jämställa” könen genom att låta manliga figurer matchas av kvinnor och tvärtom (t.ex. Luk 2:25/2:36). Han är här påverkad av Paulus (Gal 3:28). Så motsvarar den manlige patienten i denna läsning måndagens läsning om *den krokryggiga kvinnan* (Luk 13:10-17). Scenen är nästan likadan. Lukas, läkaren, antecknar sjukdomen, *vatten i kroppen* (v.2). Vi talar i dag om *ödem*, vätskeansamlingar som kan orsakas av t. ex. hjärtsvikt. En beröring av Jesus gör mannen frisk. Ingen jublar. Mannen lämnar lokalen lika plötsligt som han kom.

Jesus gör åter sina motståndare svarslösa (v. 4 och 6). Husdjurens välmående är tydligen viktigare än en lidande medmänniskas! Det tysta hatet mot Jesus motsvarar det som David talar om i Psaltaren: *De hatar mig utan grund* (Ps 69:5; jfr Joh 15:25). Det här händer vid en middag hemma hos en farisé som är medlem av Sanhedrin, Stora rådet (v. 1). Kanske spekulerade inflytelserika kretsar ännu om att Jesus *kunde* vara Messias. Att Jesus här ”arbetar” på sabbaten var dock graverande. Det går knappast att samla folket kring en kandidat som provocerar så öppet. Det inser de nu om inte förr, och Jesus vet det.

Förslag till fredagsoffer: Be om Andens ljus att inse mina värsta hycklerier.

LÖRDAGEN I 30 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Rom 11:1-2, 11-12, 25-29** (*Gud tar inte tillbaka sina gåvor och sin kallelse*)

Paulus berättar här en ”hemlighet”: en gång ska ”hela Israel bli räddat” (v. 25-27). Att judar avvisade Jesus användes av Gud till att föra ut evangeliet till hedningarna. Det ska ”sporra deras egen avund” (v. 11), dvs. få dem att inse att de också behöver Jesus. Paulus betonar att även om judar har motverkat evangeliet, så förblir de Guds älskade (v. 28-29).

Gud tar inte tillbaka sina gåvor. *Katolska kyrkans katekes* lyfter ofta fram det första Gudsfolket med positiva ord (se t.ex. nr. 63; 597-598; 674; 839).

Evangelium: **Luk 14:1, 7-11** (*Den som ödmjukar sig skal bli upphöjd*)

När du kommer till katolska kyrkan kan du sätta dig mitt på första bänken även om alla andra satt sig längre bak. Vi har ingen ”bordsplacering” (utom t. ex. när barnen ska gå till sin första heliga kommunion). Jesu liknelse om gästernas statusordning (jfr Matt 23:6; Mark 12:38; Luk 11:43; Ords 25:6-7) handlar inte om kyrkbänken utan om *vår ständiga hunger efter att andra ska se upp till oss*, ett tecken på vår inre tomhet: vi är ännu inte trygga i Guds kärlek. Det är en andlig sjukdom som kan ta över vår självbild och bli en sorts teater, så att vi till sist inbillar oss att Gud också spelar med i leken (likt farisén som ser ned på den förkrossade tullindrivaren i Luk 18:10-14). Lukas, de bildade grekernas evangelist, tänker kanske på elitens banketter med strikta hierarkier, eller på judekristna som inte ville dela bord med hednakristna (Gal 2:11-14). Han varnar kyrkans ledare: så får det inte gå till hos oss! Tvärtom: Gud *upphöjer de ringa*, som Jungfru Maria sa (Luk 1:52).

Har inte Gud utvalt dem som är fattiga i världens ögon.. (Jak 2:5)?
